

در جهان بیش از چهل مجموعه بلای طبیعی با زیر مجموعه‌های متعدد شناسایی شده‌اند. این بلاها خسارت‌های عظیمی را در بخش‌های اقتصادی، اجتماعی و انسانی بر جای گذاشته و به لحاظ گستردگی و تنوع خسارت‌ها، روند طبیعی زندگی اجتماعی را مختل نموده و برنامه‌های توسعه را نیز با وقفه مواجه می‌سازند. در قرن بیستم بیش از یک‌هزار زلزله مخرب در سطح جهان اتفاق افتاده است که حدود هشتاد درصد تلفات انسانی ناشی از آن، مربوط به کشورهای چین، ایران، پرو، شوروی سابق، گواتمالا و ترکیه بوده است. در این میان ۱۷/۵ درصد از این زلزله‌ها در ایران به وقوع پیوسته است.

هر یک از کشورهای جهان با توجه به منطقه جغرافیایی استقرار خود با نسبت خاصی از تهدید ناشی از بلاهای طبیعی روبه‌رو هستند و متناسب با سطح توسعه و دانش فنی خود به شناسایی راه‌کارهای رویارویی با این حوادث و کاهش آثار زیانبار آن پرداخته‌اند. مطالعات نشان می‌دهد، ابعاد فاجعه‌های انسانی و مالی حوادث طبیعی با سطح توسعه یافتگی جامعه‌ای که حادثه در آن اتفاق می‌افتد، رابطه‌ای معکوس دارد.

تجربه برخی از کشورها در کنترل این خسارت‌ها بسیار حایز اهمیت است. دولت‌مردان کشور ژاپن - به عنوان یکی از ممالک بلاخیز جهان - توانسته‌اند با استفاده از دستاوردهای دانش فنی، اقدامات موثری را در کاهش و همچنین جبران خسارت‌های ناشی از این بلاها به ویژه زلزله انجام دهند. در نتیجه این اقدامات، حوادث طبیعی

صندوق بیمه سوانح طبیعی یک ضرورت ملی

گونگونگی که هر یک از آنها در یک کشور جهان سومی یک فاجعه ملی شمرده می‌شوند، در این کشور یک رویداد عادی است و به درستی کنترل می‌شود.

حدود سی مجموعه بلای طبیعی از میان چهل مجموعه شناسایی شده، سرزمین ایران را تهدید می‌کند. هر کدام از این بلاها از جنبه احتمال وقوع و دامنه تخریب و همچنین نوع خسارت‌ها، دارای ماهیت متفاوتی هستند. هر ساله اخباری منتشر می‌شود که از وقوع زلزله، سیل و دیگر بلاهای طبیعی خبر می‌دهد که در گوشه و کنار کشور ایران روی داده و میلیاردها تومان هزینه بازسازی را به دولت تحمیل کرده است.

بر اساس آمارهای موجود، طی ۶ دهه اخیر در ایران حداقل ۱۲ زلزله با شدت مطلق بیش از ۷ ریشتر به وقوع پیوسته است؛ یعنی به طور متوسط هر پنج سال یک بار، یک زلزله بزرگ در این سرزمین روی داده است. با توجه به فقدان ضوابط و مقررات و ظرفیت‌های اجرایی و تکنولوژیکی لازم، این پدیده تلفات و خرابی‌های بسیاری بر جای گذاشته است.

با توجه به آثار فوق العاده مخرب این حوادث بر حیات اقتصادی و اجتماعی کشور، می‌بایست با مطالعات تخصصی و جامع در حوزه‌های مختلف، موضوع بلایای طبیعی در کشور مورد بررسی واقع شده، راه کارهای تخصصی شناسایی شوند و سازوکار لازم برای کاهش خسارت‌ها و نیز روش‌های جبران خسارت‌های وارده پیش‌بینی شود.

به نظر می‌رسد این موضوع حیاتی می‌تواند در سه سطح کلی پیش از وقوع حادثه، در زمان وقوع حادثه و بعد از آن مورد مطالعه قرار گیرد. پیش‌بینی ضوابط و مقررات کارا برای برخورداری کاربری‌های مسکونی، عمومی، تجاری و ... از استانداردهای مناسب، تقویت سازه کاربری‌های مختلف، مطالعه روش‌های پیشگیری و کنترل حوادثی که بعد از حادثه اصلی روی می‌دهند، ایجاد سازمان‌های امداد و نجات، مقاوم‌سازی تأسیسات حیاتی و کاربری‌های خصوصی و عمومی و پیش‌بینی منابع مالی و

توزیع ریسک در سطح جهان از جمله اقداماتی است که باید با دقت و سرعت مورد توجه قرار گیرد.

بدیهی است، سازمان‌ها و نهادهای مختلف اعم از دولتی و غیر دولتی نیز متناسب با نوع فعالیت و وظایف خود در مجموع اقدامات رویارویی با حوادث طبیعی و وظایف خاصی را بر عهده دارند که می‌بایست بر اساس یک طرح کلی و هماهنگی با استفاده از تخصص‌ها و امکانات موجود، به این امر مهم و حیاتی بپردازند.

یکی از موضوعات دارای اهمیت در مدیریت این موضوع، ایجاد «صندوق بیمه سوانح» در ایران است. کاهش بار مالی خسارت‌های ناشی از سوانح طبیعی به دولت از طریق انتقال ریسک سوانح به بازار جهانی و تسریع در جبران خسارت آسیب‌دیدگان از سوانح طبیعی، برخی از اهداف ایجاد صندوق بیمه سوانح طبیعی در کشور می‌باشند.

تا کنون تلاش‌های بسیاری از سوی بیمه مرکزی ایران و شرکت‌های بیمه داخلی و همچنین دیگر سازمان‌های مسئول برای دستیابی به روش‌های مناسب ایجاد صندوق مذکور در کشور صورت گرفته، اما این اقدامات ارزشمند هنوز به چارچوب مشخصی دست نیافته است.

با توجه به امکانات داخلی و لزوم هماهنگی‌های بین‌المللی، توجه به عوامل زیر در تأسیس صندوق بیمه سوانح طبیعی ضروری به نظر می‌رسد.

- استفاده از تجربه‌های جهانی سایر کشورها با توجه به اجرای طرح‌های مشابه در کشورهایی نظیر ترکیه، نیوزلند، اسپانیا و ...

- استفاده از کمک‌های فنی و کارشناسی خارجی به ویژه بانک جهانی برای طراحی، برنامه‌ریزی و اجرای طرح صندوق

- اداره صندوق توسط یک سازمان تخصصی غیردولتی

- جلب مشارکت‌های مردمی

- همکاری دولت در بخش‌های ایجاد چارچوب سازمانی و قانونی اداره صندوق و پیش‌بینی ستادی برای نظارت و راه‌اندازی صندوق آن

- ایجاد هماهنگی کافی میان سازمان‌ها و موسسات ذیربط.